

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 56907/11

Süleyman ÖZKILINÇ / Türkiye

Başkan

Valeriu Grițco,

Hâkimler

Branko Lubarda,

Pauliine Koskelo,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 16 Mart 2021 tarihinde Komite hâlinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

29 Ağustos 2011 tarihinde yapılan yukarıda anılan başvuruyu dikkate alarak,

Davalı Hükümet tarafından ibraz edilen görüşleri ve bu görüşlere cevaben başvuran tarafından ibraz edilen görüşleri dikkate alarak,

Gerçekleştirilen müzakerelerin sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2021. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAYLAR

1. Başvuran Süleyman Özkılınç İzmir’de ikamet eden 1952 doğumlu bir Türk vatandaşıdır. Mahkeme önünde İzmir Barosuna bağlı Avukat I.G. Kireçkaya tarafından temsil edilmiştir.

2. Türk Hükümeti (“Hükümet”) ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Dava konusu olaylar, taraflarca ibraz edildiği şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir:

4. Başvuranın oğlu, Sinan Özkılınç, 29 Eylül 2010 tarihinde İzmir Polis Merkezinin Trafik Polis Timi’nden Motosikletli Polis Timi’ne tayin edilmiştir.

5. Sinan Özkılınç, 5 Ekim 2010 tarihinde başından ateşli bir silah ile vurulmuş halde polis merkezinin spor salonunda ölü bulunmuştur. Aynı gün polis tarafından düzenlenen rapora göre, Sinan Özkılınç kendi beylik tabancası ile ateş etmek suretiyle intihar etmiştir. Muayene raporuna göre vücutta başka herhangi bir travma belirtisi bulunmamaktadır. Silah cesedin sol tarafında bulunmuştu ve yerde çok miktarda kan vardı. Olay yeri inceleme raporu hazırlanmış, maktulün elinden svaplar alınmış, kıyafet, silah ve olay yerinde bulunan mermi kovanı mühürlü zarfa konulmuş ve balistik inceleme için gönderilmiştir. Ceset tam otopsi yapılmak üzere Adli Tıp Kurumunun morguna nakledilmiştir.

6. İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı derhal başvuranın oğlunun ölümüne ilişkin soruşturma başlatmıştır. Soruşturma sırasında Sinan Özkılınç’ın meslektaşlarının ifadeleri alınmıştır. Hiç kimse olaya doğrudan tanıklık etmemiş ve polis memurları, Sinan Özkılınç’ın çok yakın bir zamanda birimlerine atandığını belirtmişlerdir. Tanıklardan biri, Sinan Özkılınç’ın sabah spor salonundaki sehpalardan birinin üzerinde sırt üstü yatarken gördüğünü ve ona ne olduğunu sorduğunda Sinan Özkılınç’ın “rahatsızım”

diye cevap verdiğini belirtmiştir. Bir başka tanık ise olaydan önce Sinan Özkılınç'ın "boğuluyorum" dediğini belirtmiştir.

7. Adli Tıp Kurumu tarafından gerçekleştirilen otopsi sonucunda, Sinan Özkılınç'ın ölümünün ateşli silah ile çok kısa mesafeden ateş edilmesi sonucu meydana gelmiş olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, kan örneğinde alprazolam maddesi izlerine rastlanılmıştır.

8. Adli tıp raporunda silahın şarjöründe bulunan parmak izlerinin Sinan Özkılınç'ın sağ yüzük parmağına ait olduğu belirtilmiştir. Tabancada başka parmak izi gözlenmemiştir. Ek olarak, 12 Ekim 2010 tarihli raporda Sinan Özkılınç'ın sol elinde atış artıkları olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, balistik incelemelerde merminin başvuranın oğlunun beylik tabancasından ateşlendiği ve olay yerinde bulunan mermi kovanının söz konusu tabancadan ateşlenen mermiye ait olduğu tespit edilmiştir.

9. İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı 6 Ocak 2011 tarihinde, başvuranın oğlunun kendi silahını kullanarak intihar ettiği gerekçesi ile kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir.

10. Başvuran söz konusu karara itiraz etmiştir. Başvuran soruşturmada belirli eksikliklerin olduğunu iddia etmiştir. Başvuran silah üzerinde parmak izlerinin bulunmadığını ve başsavcılığın bu konuya ilişkin herhangi bir sebep sunmamış olduğunu ifade etmiştir. Başvuran oğlunun solak olduğunu ve sağ elinde ve/veya yüzünün sağ tarafında atış artığı izlerinin olması gerektiğini ifade etmiştir. Başvuran ayrıca, önemli tanıklar olarak nitelendirilebilecek birtakım kişilerin soruşturma esnasında sorgulanmamış olduklarını ve Polis Merkezinin ihmalkârlık yaptığını iddia etmiştir. Başvuran, olayın meydana geldiği gün neden oğlunun aktif görev ile görevlendirilmemiş olmasına ilişkin olarak oğlunun amirinin sorgulanması gerektiğini düşünmektedir.

11. Karşıyaka Ağır Ceza Mahkemesi 3 Mart 2011 tarihinde başvuranın itirazını reddetmiş ve detaylı bir açıklama sunmaksızın kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın hukuka uygun olduğuna karar vermiştir.

12. Başvuran 15 Mart 2011 tarihinde oğlunun amiri aleyhinde İzmir Valiliğine bir şikâyette bulunmuştur. Başvuran amirin olay gününde bir ses duyduğunu ancak bir şeyin düştüğünü düşündüğünü ve gerçekte ne olduğunu kontrol etmeyi ihmal ettiğini ileri sürerek amirin görevinde ihmalkâr davrandığını iddia etmiştir. Başvuran ayrıca amirin oğlunun psikolojik durumunu değerlendirmede başarısız olduğunu belirtmiştir.

13. Başvuranın şikâyetine istinaden amir aleyhine disiplin soruşturmaları başlatılmıştır. Soruşturma sırasında amir iddiaları reddetmiş ve olay sırasında başka bir yerde görev yaptığını açıklamıştır. Amir ayrıca başvuranın oğlunun sıkıntılı görüldüğünü ve nasıl hissettiğini sorduğunda kendisinin sevgilisinden ayrıldığı için üzgün olduğunu söylediğini ifade etmiştir. Amir başvuranın oğlunun kendisine annesinin tavsiye ettiği bir psikolog ile görüştüğünü ve ilaç almaya başladığını açıklamıştır. Ancak amir, intihar eğiliminden şüphelenmek için hiçbir nedeni olmadığını altını çizmiştir. Soruşturma esnasında aynı ekipte olan polis memurlarının ek ifadeler alınmıştır. Polis memurlarından biri başvurana olayı haber verdiğini ve başvurunu hastaneye çağırdığını ifade etmiştir. Başvuran hastaneye vardığında, “kendini vurdu, değil mi? Bunu yapacağını biliyordum” demişti. İlgili polis memurunun hatırladıklarına göre, başvuran oğlunun psikolojik sorunlar yaşadığını ve annesinin oğlunun görevde olmadığı sırada silahı oğlundan sakladığını belirtmiştir. Başvuran, oğlunun sevgilisinden ayrılması nedeniyle sorunlarının olduğunu ima etmiştir.

14. Disiplin soruşturmasının sonunda 12 Eylül 2011 tarihinde amirin görevlerini ifa hususunda başarısız olmadığı ve kendisi hakkında suçlamaya gerek olmadığına dair karar verilmiştir.

15. Bu sırada Sinan Özkılınç'ın ölümünün ardından 2010 yılının Ocak ayında başvurana hükümet tarafından tazminat ödemesi olarak toplam 16.336,70 Türk lirası (söz konusu zamanda yaklaşık 7.600 avro) ödeme yapılmıştır.

ŞİKÂyetLER

16. Başvuran, Sözleşme'nin 2 ve 6. maddeleri kapsamında, oğlunun yaşam hakkının ihlal edildiğinden ve ölümünün ardından etkili bir soruşturma yapılmadığından şikâyetçi olmuştur.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

17. Başvuran, Sözleşme'nin 2 ve 6. maddeleri uyarınca yetkililerin oğlunun yaşam hakkını korumadıklarından ve soruşturmanın etkili olmadığından şikâyetçi olmuştur. Başvuran özellikle soruşturmada ciddi eksiklikler olduğunu iddia etmiştir.

18. Mahkeme, dava konusu olayların hukuki açıdan vasıflandırılması hususunda uzman olması sebebiyle başvuranın veya hükümetin vasıflandırmasına bağlı olmaması dikkate alındığında başvuranın şikâyetlerinin yalnızca 2. madde açısından incelenmesi gerektiği kanaatindedir (bk. *Radomilja ve Diğerleri/Hırvatistan* [BD], no. 37685/10 ve 22768/12, § 126, AIHM 2018).

19. Sözleşme'nin 2. maddesinin somut davaya ilişkin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“1. Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur. Yasanın ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın infaz edilmesi dışında, hiç kimsenin yaşamına kasten son verilemez.”

20. Hükümet başvuranın idari yargılamaları başlatmadığı için iç hukuk yollarını tüketmemiş olduğunu ve bu sebeple başvurunun reddedilmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

21. Mahkeme, Hükümetin ilk itirazı hakkında karar vermeyi gerekli görmemektedir. Zira başvuru, her halükarda, aşağıdaki nedenlerden dolayı açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemezdir.

22. Hükümet başvuranın oğlunun ölümünün bağımsız ve tarafsız bir makam tarafından detaylı bir şekilde incelendiğini ileri sürmüştür. Hükümet ölümü çevreleyen koşulları açıklığa kavuşturmak için gerekli tüm adımların atıldığını iddia etmiştir. Hükümet ayrıca başvuranın soruşturma dosyasına tam erişimi olduğunu ve endişelerini yerel makamlar önünde dile getirebildiğini belirtmiştir. Hükümet, dava dosyasındaki deliller arasında herhangi bir tutarsızlık olmadığı ve önlerindeki delilleri değerlendirmenin yerel makamların takdirine bağlı olduğunu belirtmiştir.

23. Mahkeme ilk olarak yargılamanın hiçbir aşamasında başvuranın oğlunun öldürüldüğünü iddia etmediğini kaydeder. Başvuranın şikâyeti yalnızca oğlunun amirinin oğlunun intihar eğilimi olduğunu fark edemediği ve oğlunun intihar ettiği önyargısıyla yürütülen soruşturmanın etkisiz olduğu iddiasıyla ilgilidir.

24. Mahkemenin içtihadına göre 2. maddenin belirli durumlarda yetkililerin bir kişiyi kendisinden bile korumak için önleyici operasyonel önlemler almaları yönünde pozitif bir yükümlülük doğurabileceğini ima edebilir (bk. *Renolde/Fransa*, no. 5608/05, § 81, AİHM 2008 (alıntılar) ve *Haas/İsviçre*, no. 31322/07, § 54, AİHM 2011). Ancak, pozitif bir yükümlülüğün ortaya çıkması için yetkililerin belirli bir bireyin hayatına karşı gerçek ve yakın bir tehdidin söz konusu olduğunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ve eğer biliyorlarsa, makul bir şekilde değerlendirildiğinde, yetkileri kapsamında söz konusu riskin gerçekleşmesini engellemesi beklenen tedbirleri almadıkları tespit edilmelidir (bk. *Keenan/Birleşik Krallık*, no. 27229/95, §§ 89 ve 92, AİHM 2001-III).

25. Özellikle intihar riskleriyle ilgili olarak Büyük Daire, son zamanlarda yetkililerin korumaya yönelik pozitif yükümlülüğünün oluşup oluşmadığının tespitine yardımcı olabilecek bazı ortak faktörler tanımlamıştır (bk. *Fernandes de Oliveira/Portekiz* [BD], no. 78103/14, § 115, 31 Ocak 2019 ve burada yapılan atıflar).

26. Bu nedenle Mahkeme, başvuranın oğlunun intiharına ilişkin koşulların yetkili makamların önleyici tedbirler almasını gerektirip gerektirmediğini ve dolayısıyla davalı devletin Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamındaki pozitif yükümlülüklerine yol açıp açmadığını dikkate almalıdır.

27. Mahkeme, başvuranın oğlunun olaydan bir hafta önce time katıldığını ve dava dosyasında başvuranın oğlunun intihar eğilimi olduğu konusunda yetkilileri uyarabilecek hiçbir özel durumun bulunmadığını gözlemlemektedir. Mahkeme bu tür davalarda, insan davranışının öngörülemesizliğinin göz ardı edilmemesi ve Devletin pozitif yükümlülüğünün yetkililere imkânsız veya orantısız bir yük oluşturmayacak şekilde yorumlanması gerektiğini yinelemiştir (bk. *Giuliani ve Gaggio/İtalya* [BD], no. 23458/02, § 245, AİHM 2011 (alıntılar)). Bu koşullar altında, başvuranın oğlunun kötü ruh hali ve sıkıntı gibi belirli işaretler göstermesine rağmen intihar eğilimine işaret edecek hiçbir unsur yoktu. Bu nedenle, Mahkeme makamların başvuranın oğlunun yaşamı için gerçek ve acil bir riskin varlığını bildiğine veya bilmesi gerektiğine ve intiharın yerel makamlar tarafından öngörülebilen olmadığı sonucuna makul şüphenin ötesinde varması için yeterli kanıt yoktur. Dolayısıyla, şikâyetin bu kısmı dayanaktan yoksundur (bk. *Özcan/Türkiye* (k.k.), no.41557/98, 9 Kasım 2004).

28. Başvuranın oğlunun ölümüyle ilgili yürütülen soruşturmanın etkililiğine ilişkin olarak Mahkeme başvuranın oğlunun intihar ettiğinin tespit edildiği soruşturmanın sonucundan memnun olmadığını kaydeder. Başvuran özellikle silah üzerinde parmak izi bulunmadığı hususuna atıfta bulunmaktadır. Ancak başvuran yukarıda belirtilen iddianın dışında soruşturmayı yetersiz hale getirebilecek herhangi eksikliğe işaret etmemiştir.

29. Mahkeme, bir kişinin hayatını korumaya yönelik pozitif yükümlülüğün söz konusu olduğu durumlarda Sözleşme'nin 2. maddesi

kapsamındaki sistemin etkililik açısından belirli asgari standartları karşılayan bağımsız ve tarafsız bir resmi soruşturma sağlaması gerektirdiğini yinelemektedir. Bu tür davalarda, yetkili makamların büyük bir gayretle ve ivedilikle çalışması ve ilk olarak olayın meydana gelme şartları ile denetim sisteminin işleyişindeki aksaklıkları, ikinci olarak da olaylar zincirinde herhangi bir şekilde rol oynayan Devlet görevlileri ya da makamlarını saptamak için inisiyatif alarak soruşturma açması gerekmektedir. Kamu incelemesi gerekliliği bu bağlamda da yerindedir (bk., örneğin, *McKerr/Birleşik Krallık*, no. 28883/95, § 148, AİHM 2001-III). Ancak, hiçbir şekilde 2. maddenin başvurana üçüncü tarafları cezai bir suç nedeniyle yargılatma ya da ceza aldırma hakkı verdiği ya da tüm yargılamaların mahkûmiyetle ya da belirli bir ceza kararıyla sonuçlanması şeklinde bir yükümlülük ortaya çıkardığı anlamına gelmemektedir (bk. *Öneryıldız/Türkiye* [BD], no. 48939/99, § 96, AİHM 2004-XII). Etkili soruşturma ile ilgili genel ilkeler, Mahkemenin içtihadında yerleşik bir hal almıştır (bk. *Mustafa Tunç ve Fecire Tunç/Türkiye* [BD], no. 24014/05, §§ 169-182, 14 Nisan 2015).

30. Somut davada yetkililer başvuranın oğlunun ölümüyle ilgili derhal bir cezai soruşturma başlatmış, önemli sayıda tanığı sorgulamış ve olayla ilgili adli tıp incelemeleri yapılmıştır. Soruşturma, açıkça intihar olduğu tespit edilen başvuranın oğlunun ölümüyle ilgili koşullarda cezai bir suç unsuru tespit etmemiştir. Kovuşturma başlatıldıktan yaklaşık beş ay sonra sona ermiştir. Dolayısıyla, soruşturma yeterince hızlıydı. Soruşturmada ilgili olaylar belirlenmiş ve ulaşılan sonuçlardan şüphe etmek için hiçbir sebep bulunmamaktadır. Soruşturmanın bağımsızlığını da sorgulamak için bir neden yoktur. Başvuranın cezai soruşturma materyallerine erişim hususunda herhangi bir şikayet olmadığı görülmektedir.

31. Yukarıdaki hususlar ışığında, yerel makamların olayın intihar olduğunu sorgulamadan kabul ettiği söylenemez. Ayrıca, adli tıp raporlarında verilen açıklamaların yerindeliğini değerlendirmenin yerel

makamların görevi olduğu göz önüne alındığında, silah üzerinde parmak izi bulunmaması kendi başına daha fazla soruşturma yapılmasının gerekli olduğu anlamına gelmemektedir. Bu husus kendi başına soruşturmanın etkililiğini olumsuz etkileyemez (bk. yukarıda anılan, *Giuliani ve Gaggio*, § 323).

32. Mahkeme, bu nedenle, başvuranın oğlunun ölümüne ilişkin soruşturmanın etkili olduğu sonucuna varmıştır.

33. Yukarıda anılan hususlar ışığında, Mahkeme başvuranın Sözleşme'nin 2. maddesi kapsamındaki şikâyetlerini açıkça dayanaktan yoksun bulmuş ve Sözleşme'nin 35 §§ 3 ve 4. maddesi uyarınca reddedilmesi gerektiğine karar vermiştir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce dilinde tanzim edilmiş olup, 8 Nisan 2021 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

signature_p_2.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Valeriu Grițco
Başkan